

Ulkoasiainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle diplomaattisten edustustojen, konsuliedustustojen tai kansainvälisissä hallitustenvälisissä järjestöissä toimivien edustustojen työntekijöiden perheenjäsenten ansiotyöstä Suomen tasavallan ja Uruguayn itäisen tasavallan välillä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle diplomaattisten edustustojen, konsuliedustustojen tai kansainvälisissä hallitustenvälisissä järjestöissä toimivien edustustojen työntekijöiden perheenjäsenten ansiotyöstä Suomen tasavallan ja Uruguayn itäisen tasavallan välillä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi (HE 181/2025 vp): Asia on saapunut ulkoasiainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Annika Naskila, ulkoministeriö
- oikeudellinen erityisasiantuntija Kitta Kangas, ulkoministeriö

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Suomen tasavallan hallituksen ja Uruguayn itäisen tasavallan hallituksen välisen sopimuksen diplomaattisten edustustojen, konsuliedustustojen tai kansainvälisissä hallitustenvälisissä järjestöissä toimivien edustustojen työntekijöiden perheenjäsenten ansiotyöstä sekä lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Useissa maissa edustustojen henkilökunnan perheenjäsenten työskentely on periaatteessa mahdollista, mutta työllistymisen edellytyksenä on diplomaattistatuksesta ja immunitetista luopuminen, jollei työnteon ehdoista tehdä erillistä niin kutsuttua perhe- ja puolisosopimusta hallitusten välillä. Suomen ja Uruguayn välisessä sopimuksessa määrätään tarkemmin työtä koskevista edellytyksistä, lupamenettelyistä ja työtä tekevän perheenjäsenen asemasta. Sopimuksen perusteella perheenjäsenellä on lähtökohtaisesti velvollisuus maksaa

Valiokunnan mietintö UaVM 2/2026 vp

vastaanottajavaltiossa tulovero- ja sosiaaliturvamaksuja siellä tekemästään ansiotyöstä saamastaan palkasta. Työntekoon sovelletaan vastaanottajavaltion kansallista lainsäädäntöä.

Suomen ja Uruguayn välisessä sopimuksessa sovitaan, että sallittavan ansiotyön luonteelle tai lajille ei aseteta rajoitteita. Erityistä kelpoisuutta edellyttävässä ammatissa tai toiminnassa on kuitenkin noudatettava vastaanottajavaltion määräyksiä. Lisäksi lupa ansiotyön tekemiseen voidaan myös evätä tapauksissa, joissa turvallisuussyistä työhön voidaan ottaa ainoastaan vastaanottajavaltion kansalaisia.

Sopimus tulee voimaan toiseksi seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun jälkimmäinen ilmoitus sopimuksen voimaantulon edellyttämien kansallisten menettelyjen päättämisestä on vastaanotettu. Esitykseen sisältyy ehdotus laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Uruguayn kanssa 18.11.2024 tehdyn perhe- ja puolisosopimuksen. Esitys sisältää myös ehdotuksen niin sanotuksi blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

Uruguayn kanssa tehdyn perhe- ja puolisosopimuksen tavoitteena on mahdollistaa diplomaattisen edustuston, konsuliedustuston sekä kansainvälisessä järjestössä toimivan edustuston henkilöstön perheenjäsenten työnteko Uruguayssa ilman, että heidän tarvitsee luopua diplomaattistatuksestaan niissä tapauksissa, joissa diplomaattistatuksesta luopuminen vastaanottajavaltion noudattaman käytännön mukaan muutoin olisi työskentelyn edellytyksenä. Vastaavasti Suomi takaa sopimuksessa työnteon edellytykset Uruguayn edustustojen henkilöstön vastaavassa asemassa oleville perheenjäsenille Suomessa.

Perhe- ja puolisosopimukset kattavat määritelmiensä mukaisesti edustustoihin akkreditoitujen henkilöiden puoliset sekä mukana seuraavat alaikäiset tai riippuvaisessa asemassa olevat lapset, mutta sopimuksilla on käytännössä merkitystä lähinnä puolisoitten työskentelymahdollisuuksien kannalta. Sopimukset eivät koske perheenjäseniä, jotka ovat vastaanottajavaltion kansalaisia tai asuvat pysyvästi vastaanottajavaltiossa.

Ulkoasiainvaliokunta pitää myönteisenä, että Uruguayn kanssa on solmittu perhe- ja puolisosopimus. Toistaiseksi Suomella on voimassa vastaava sopimus Kanadan, Ison-Britannian, Yhdysvaltojen, Unkarin, Chilen, Serbian, Vietnamin, Israelin, Argentiinan, Etelä-Afrikan, Kolumbian, Perun, Intian, Brasilian, Namibian ja Ukrainan kanssa. Australian ja Kazakstanin kanssa sopimusneuvottelut ovat vireillä.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa todettiin, että tarvetta uusien perhe- ja puolisosopimusten tekemiselle on edelleen. Useissa maissa edustustojen henkilökunnan puolisoitten työskentely on periaatteessa mahdollista, mutta työllistymisen edellytyksenä on diplomaattistatuksesta ja

Valiokunnan mietintö UaVM 2/2026 vp

immunitetista luopuminen, ellei sopimusta tehdä. Ulkoasiainvaliokunta pitää tärkeänä, että ulkoministeriö pyrkii aktiivisesti vaikuttamaan ulkomaanedustustossa työskentelevien puolisoiden työllistymiseen puolisosopimuksia solmimalla. Puolison työskentelymahdollisuus ulkomaankierroksen aikana voi usein olla merkittävä kannustin, joka vaikuttaa virkamiehen edellytyksiin siirtyä ulkomaanedustukseen.

Valiokunta myös painottaa sitä, että perhe- ja puolisosopimusten tekeminen edistää osaltaan naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) ja yhdenvertaisuuslain (1325/2014) tavoitteiden ja ulkoministeriön perhepoliittisten tavoitteiden toteutumista.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Ulkoasiainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä HE 181/2025 vp tarkoitetun sopimuksen.

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 181/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 11.3.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
varapuheenjohtaja Sofia Vikman kok
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Antti Kaikkonen kesk
jäsen Atte Kaleva kok
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Jarmo Lindberg kok
jäsen Antti Lindtman sd
jäsen Veijo Niemi ps
jäsen Jenna Simula ps
jäsen Ville Skinnari sd
jäsen Tytti Tuppurainen sd
varajäsen Vilhelm Junnila ps
varajäsen Tuula Väättäinen sd

Valiokunnan mietintö UaVM 2/2026 vp

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tiina Larvala